

Cleantech Regio Deal: Evaluatie en eindrapportage

- in het kader van de Cleantech Regio Deal 2020- 2024 -

februari 2024

Aanleiding / Context

Om de sociaal-economische kracht van gemeente Zutphen te versterken heeft de gemeenteraad in 2019 besloten om onder andere te focussen op het Waterkwartier. Hiervoor is begin 2021 de projectaanvraag gedaan bij de Cleantech Regio Deal voor de projectaanvraag die zich richt op het Waterkwartier: **'Pilot wijkgericht werken aan talentontwikkeling'**.

Achtergrond

Het Waterkwartier is een zeer diverse en stadse wijk direct tegen het historische centrum aan. De wijk kent in verhouding tot de andere wijken veel sociale problematiek, veel uitkeringsgerechtigden en een stapeling van 'stedelijke kwesties'. Het doel is om de economische zelfstandigheid van inwoners te vergroten, de afhankelijkheid van de publieke middelen te verkleinen en de leefbaarheid van de wijk te vergroten.

Nieuw elan was nodig om perspectief te bieden aan de verminderde economische activiteit van inwoners en de kwaliteit van sociale interactie van inwoners te stimuleren. De coronapandemie tijdens de opstartfase bood een extra uitdaging.

'Human Capital'

De pilot wijkgericht werken aan talentontwikkeling sloot naadloos aan op het thema **'Human Capital'** van de Agenda Cleantech Regio. Investeren in verborgen arbeidspotentieel ('Human Capital') met het accent op duurzaamheid bood (en biedt) perspectief op werk. Dit is passend binnen de ambitie van de Cleantech regio. Specifieke duurzaamheidsopgaven zijn benut om werkgelegenheidskansen te creëren voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Uitwerking Cleantech Werk: 'Pilot wijkgericht werken aan talentontwikkeling'

Er is ingezet op een wijkgericht benadering. Dit samen met diverse partners. De projectaanvraag voor de pilot wijkgericht werken aan talentontwikkeling betreft 3 projecten. Twee projecten zijn gericht op het versterken van de economische zelfstandigheid van bewoners, het verkleinen van de afhankelijkheid van publieke middelen en het vergroten van de leefbaarheid van het Waterkwartier. Het derde project is gericht op het delen van de opgedane kennis. Voor ieder project is een projectaanvraag gedaan en wordt per project gerapporteerd. Deze drie projecten zijn:

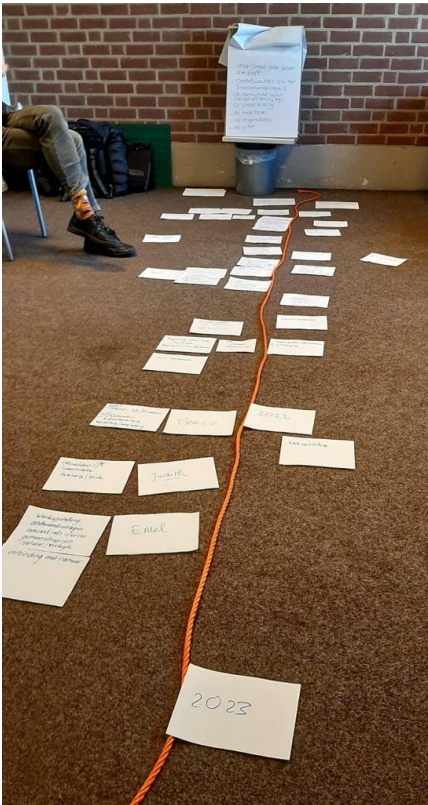
1. Bewonersparticipatie in het Waterkwartier: 'Bewoners in the lead'.
2. Waterkwartier: project Vliegwielen Waterkwartier.
3. Kennisdeling aanpak Waterkwartier.

Hierna wordt per project ingegaan op de vragen voor evaluatie en eindrapportage.

Deelproject 1. Bewonersparticipatie in het Waterkwartier: 'Bewoners in the lead'

Dit project is uitgevoerd door de Werkmakers. De eindrapportage van de Werkmakers is bijgevoegd en gaat uitgebreid in op de behaalde resultaten, communicatie-uitingen, financiële verantwoording en een doorkijk naar het vervolg.

	Bijlagen: 1. Eindverslag Werkmakers 'Bewoners in the lead'. 2. Communicatie. De werkmakers in de pers. 3. Subsidieverklaring 'Bewoners in the lead' (accountant).
1.	Plaats van het project in het programma van de Cleantech Regio Deal
1.1/ 1.2	Actielijn: Cleantech Werkt: <i>'Pilot wijkgericht werken aan talentontwikkeling'</i> Met de toegekende co-financiering van de Regio Deal Cleantech Regio is een stevige impuls gegeven aan de realisatie van de ambitie om de veerkracht van het Waterkwartier te versterken.
2.	Doelen van het project
	Ondanks dat het project in de coronaperiode is gestart zijn er 72 mensen/ bewoners door de Werkmakers begeleid naar meedoen. De uitstroom is veel breder geweest dan het oorspronkelijke doel. De toeleiding naar zorg is niet goed uit de verf gekomen. Zowel onder de deelnemers als bij de organisaties was hiervoor weinig animo (hierover is eerder gerapporteerd). In hoofdstuk 1 van de eindrapportage omvat een overzicht van de uitstroom.
3.	Resultaten
	Er zijn inwoners met en zonder uitkering uitgestroomd naar betaald werk, werkervaringsplaatsen en vrijwilligerswerk. In hoofdstuk 1 van de eindrapportage is hiervan een overzicht opgenomen.
4.	Financiën.
	Een financieel overzicht en de controleverklaring van de onafhankelijke accountant zijn toegevoegd.
5.	Proces.
	5.1 Partijen. GelreWerkt!, gemeente Zutphen, Linie van Hooff, Warmtenet componistenbuur, Klimaattuin, FIXbrigade, Zutphens Ontwikkel Netwerk, Hogeschool Saxion, Perspectief, Dagelijks Bestaan, Cornerstone en Stichting Waterkwartier, Stichting Doen, Oranjefonds, et cetera. 5.2 Dilemma's. Men weet elkaar steeds beter te vinden. Bij de aanpak om tot samenwerking te komen wordt gewerkt vanuit de bedoeling en de resultaten. Dus aansluiten bij wat bewoners zelf willen en een zo praktisch mogelijke aanpak waarbij we elkaar proberen te versterken. 5.3 Samenwerking Themalijnmanagers. Prettig, constructief en laagdrempelig. Er is niet altijd voldoende ruimte bij de werkpakketten om over het ontwikkelproces te vertellen. Daarom is het prettig om tijdens overleggen hierover een toelichting te geven. Samenwerking verloopt prettig. Soms wat onhandig dat er zoveel personeelwisselingen zijn (7 themalijnmanagers gesproken).
6.	Impact project.
	Het project heeft bijgedragen aan het ontwikkelen van een goede aanpak. Deze aanpak kenmerkt zich door vanaf het begin vertrouwen en aandacht aan bewoners te geven, met als uitgangspunt dat de bewoners steeds meer zelf vanuit eigen kracht in the lead komen. Teamleden van de Werkmakers hebben de rol van mogelijkmaker en stimuleren de bewoners tot eigenaarschap en het nemen van verantwoordelijkheid. De aanpak bestaat uit 4 stappen. Deze is uiteengezet in hoofdstuk 2 van de eindrapportage. Om mensen ervaring op te laten doen zijn de Werkmakers met buurtwerkplaatsen gestart. Met steun van Stichting Doen en Oranjefonds kunnen deze beide buurtwerkplaatsen en deze manier van werken verder worden uitgebreid. Op termijn wil Werkmakers samen met partners toewerken naar een infrastructuur van verschillende buurtwerkplaatsen verspreid over de wijk Waterkwartier.
7.	Geleerde lessen.
	Er ligt 'Een document vol geleerde lessen' (hoofdstuk 3 van de eindrapportage). In hoofdlijnen zijn deze: a) Samen, met aan en voor de buurt; b) Lange adem; c) Elkaar weten te vinden; d) Aansluiten bij deelnemers staat altijd voorop en e) Kennisdeling.
8.	Kennisdeling.

	Om deze kennis te borgen heeft Saxion hogeschool interviews afgenomen wat heeft geresulteerd in een filmpje gemaakt. Zie deelproject 3, onderdeel 10 Communicatie.
9.	Consolidatie.
	Focus voor de komende jaren ligt op het uitbouwen van de buurtwerkplaatsen. Zie hoofdstuk 4. Vooruitblik en vervolg. Daar wordt ingegaan op de uitbouw van deze werkplaatsen, Stichting DOEN & Oranjefonds, Buurtaanpak met GGNet, aansluiten bij maatschappelijke thema's en Partnerschap Werkmakers – gemeente Zutphen.
10.	Communicatie
	Er zijn diverse artikelen verschenen in diverse kranten zoals De Stentor, De Stedendriehoek en Contact. Verder zijn er regelmatig posts verschenen op Facebook en LinkedIn. Ook is voorlichting gegeven tijdens braderieën/wijkfeesten. Mijlpaal was ook het bezoek van minister Hanke Bruins Slot vorig jaar april aan onze werkplaats De Peppel! (collage minister Bruins Slot met wethouder Boswinkel, ICT-werkplaats De Peppel, 'werkopstelling' en een oproep voor de ICT-werkplaats).
	

Deelproject 2. Project Vliegwiel Waterkwartier

Het eindverslag is bijgevoegd en gaat uitgebreid in op de resultaten, doorontwikkeling van de werkwijze met doorkijk naar het vervolg ('Inwoners in beeld') geleerde lessen & kennisdeling. De financiële verantwoording is gedaan middels Sisa.

	Bijlage 4. Eindverslag Project Vliegwiel Waterkwartier.
1.	Plaats van het project in het programma van de Cleantech Regio Deal
1.1/ 1.2	Actielijn: Cleantech Werkt: <i>'Pilot wijkgericht werken aan talentontwikkeling'</i> Met de toegekende co-financiering van de Regio Deal Cleantech Regio is een stevige impuls gegeven aan de realisatie van de ambitie om de veerkracht van het Waterkwartier te versterken.
2.	Doelen van het project
	Het starten van dergelijke projecten in de coronaperiode is altijd lastig. Het gaat doorgaans om onze kwetsbaarste inwoners. Een overzicht van de resultaten is opgenomen in het eindverslag. Er zijn meer oriëntatiegesprekken gevoerd dan beoogd. De kwantitatieve uitstroom is lager. De kwalitatieve resultaten zijn o.a. dat de inwoners weer in beeld zijn; er aandacht en mogelijkheden zijn voor 'stroom 1', Ontwikkeltrajecten 'Stroom 1' en een betere monitoring. Dit heeft ertoe geleid tot de doorontwikkeling van project Vliegwiel naar 'Inwoner in beeld' (start Q4-2023/Q1-2024).
3.	Resultaten
	Er zijn inwoners doorverwezen naar GelreWerkt! en Perspectief. Een aantal heeft geen uitkering meer.
4.	Financiën.
	Een financieel overzicht is opgenomen in de Sisa.
5.	Proces.
	5.1 Partijen. GelreWerkt!, gemeente Zutphen en Perspectief. Daarnaast was er ook afstemming met partijen zoals o.a. de Werkmakers. 5.2 Dilemma's. Men weet elkaar steeds beter te vinden en elkaars kwaliteiten te (er)kennen. 5.3 Samenwerking Themalijnmanagers. Prettig, constructief en laagdrempelig. Er is niet altijd voldoende ruimte bij de werkpakketten om over het ontwikkelproces te vertellen. Daarom is het prettig om tijdens overleggen hierover een toelichting te geven. Samenwerking verloopt prettig. Wel jammer dat er zoveel personeelwisselingen zijn (7 themalijnmanagers gesproken).
6.	Impact project.
	Het werken volgens de Vliegwiel aanpak is betekenisvol geweest voor veel van de benaderde mensen, hoewel lang niet iedereen het beoogde einddoel van een reguliere baan of vrijwilligerswerk bereikt heeft. Die betekenis kan zowel voor de cliënten als voor de samenleving ook in andere aspecten zitten. Mensen activeren die langdurig in de bijstand hebben gezeten is intensief en tijdrovend maatwerk. Er is vaak sprake van achterliggende problemen die het leven met een bijstandsuitkering in stand hebben gehouden en eerst moeten worden aangepakt: herstel van vertrouwen in overheden, andere instituties en mogelijk andere mensen; verbeteren van de fysieke conditie of het psychisch welbevinden; ontwikkelen van sociale en praktische vaardigheden. Allemaal zaken die tijd en aandacht vragen en meestal niet in een standaard procedure of planning te vatten zijn. Als mensen zich positief ontwikkelen op bovenstaande zaken, dan heeft dat een grote meerwaarde voor de mensen zelf en vaak ook een gunstig 'rendement' voor de samenleving. Mensen zijn gelukkiger, gezonder, doen mogelijk een minder groot beroep op zorg, hebben een positieve betekenis voor hun omgeving. Die meerwaarde is ook aanwezig als mensen niet zo ver komen dat ze een baan of vrijwilligerswerk krijgen – ook een beperkter resultaat heeft een grote waarde. Veel mensen zullen korter of langer 'aan het handje genomen moeten worden'. Dat voelt wellicht als betutteling en standaard procedures zijn daar niet altijd op ingericht, maar in de praktijk blijkt vaak dat dit de kans op succes vergroot.
7.	Geleerde lessen.
	Het activeren van de benaderde mensen vraagt ook van de betrokken bedrijven om flexibiliteit en

	inlevingsvermogen, los van procedures als indicaties en zorgovereenkomsten. Mensen moeten eenvoudige basisvaardigheden weer opnieuw leren en zijn daardoor vaak nog niet meteen 'productief' voor een werkgever terwijl ze wel begeleidingstijd vragen. Als daar sprake van is, zal een werkgever hier ook op de één of andere manier voor gecompenseerd moeten worden.
8.	Kennisdeling.
	Op 31 augustus 2023 zijn tijdens een werklunch alle betrokken van team Werk & Inkomen, Perspectief, Werkmakers en Saxion Hogeschool met elkaar in gesprek gegaan over de aanpak en resultaten van project Vliegwielen en het project 'Bewoners in the lead' van de Werkmakers. Bauke de Vries (lector Saxion) heeft de geleerde lessen (ivm privacy mondeling) gepresenteerd en is met de genodigden in gesprek gaan hoe die onderdeel kunnen worden van het vervolgtraject ('Inwoner in Beeld').
9.	Consolidatie.
	Focus voor de komende jaren ligt op het uitbouwen van 'Inwoner in beeld'. Hierbij worden de geleerde lessen uit Vliegwielen meegenomen.
10.	Communicatie
	Mijlpaal was ook het bezoek van minister Hanke Bruins Slot vorig jaar april waar onze medewerkers van project Vliegwielen het project deelde met de minister, haar ministerie, de provincie en de regio!

Deelproject 3. Kennisdeling aanpak Waterkwartier

Dit project is uitgevoerd in nauw overleg met Saxion Hogeschool. Het eindresultaat is een filmpje die kernachtig die de ervaringen aangeeft. In verband met de privacy en persoonlijke levensverhalen is er voor gekozen om de uitgeschreven interviews niet te delen.

Bijlage 5. Filmpje

De Werkmakers V6
H264.mov

1. Plaats van het project in het programma van de Cleantech Regio Deal

- 1.1/ Actielijn: Cleantech Werkt: *'Pilot wijkgericht werken aan talentontwikkeling'*
1.2 Vanuit regiodeal Cleantech zijn we in staat gesteld om de opgedane kennis te delen. Door het delen van deze 'geleerde lessen' kunnen die in vergelijkbare wijken in Zutphen en de regio worden toegepast.

2. Doelen van het project

- Destilleren van leerervaringen en succeservaringen
- Visualiseren van leer- en succeservaringen
- Opgedane kennis delen en verrijken

3. Resultaten

De meest aansprekende voorbeelden en verhalen zijn gefilmd waarvan een kort filmpje wordt gemaakt en kan breder worden gedeeld.

4. Financiën.

Gemeente Zutphen is de aanvrager. Er is sprake van co-financiering door de inzet van ambtelijke uren van gemeente Zutphen.

5. Proces.

5.1 Onder andere Stichting Perspectief, Werkmakers, Saxion Hogeschool, Gelre werkt!, Schuldhulpmaatje, Buurtwerservice, Waterkracht, GGNet, 2switch, etc.
5.2 Dilemma waar we tegenaan liepen was dat niet alle betrokkenen hun (vaak levensverhaal) verhaal wilde delen. Ook wilde men uiteindelijk dat hun verhaal 'binnenskamers' bleef. In verband met de privacy is er voor gekozen om zoveel mogelijk geleerde lessen in de film terug te laten komen maar dat de schriftelijke verslaglegging van de (levens) verhalen niet naar buiten gaan. Dit is afgestemd met de themalijnmanager.
5.3 Dank voor alle begrip van de themalijnmanager! Zij voelden goed aan dat we te maken hadden met een kwetsbare groep en zorgvuldig moeten omgaan met hun privacy.

6. Impact project.

Het project heeft bijgedragen aan het ontsluiten en verspreiden van de opgedane kennis op een aantrekkelijke en toegankelijke manier met respect voor de inwoner. Het kan zinvol zijn om de Werkmakers uit te nodigen op een regionale bijeenkomst om mede aan de hand van het filmpje aan te geven welke rol bewoners in de wijk kunnen spelen bij de energietransitie. De impact van de transitie voor bewoners en gebouweigenaren is groot. De bereidheid van bewoners om mee te doen is daarom essentieel. De ervaring van de Werkmakers kan worden gebruikt om bewoners in de wijk bij deze energietransitie te betrekken en kansen te benutten voor het creëren van (nieuwe) werkgelegenheid.

7. Geleerde lessen.

Er ligt 'Een filmpje vol geleerde lessen'. Voor dilemma's zie 5. Proces.

8. Kennisdeling.

Om deze kennis te borgen heeft Saxion hogeschool interviews afgenomen wat heeft geresulteerd in een filmpje gemaakt. Zie ook 5. Proces.

9. Consolidatie.

Het is een eenmalig project. Overwogen kan worden om een filmpje te laten maken over de diverse buurtwerkplaatsen die er (hopelijk) steeds meer gaan komen.

10.	Communicatie
	Op 31 augustus 2023 is er een werklunch georganiseerd. Projecten zijn ten einde gekomen en de geleerde lessen worden gedeeld én opgehaald. Het filmpje van de Werkmakers is getoond en Saxion Hogeschool heeft een presentatie gegeven over de geleerde lessen en hoe die ook mee kunnen worden genomen naar andere projecten. Naast betrokken collega's van Werk en Inkomen waren onder andere ook Stichting Perspectief, Saxion Hogeschool en de Werkmakers aanwezig. Zie voor de film bijlage 5.

Eindverantwoording Bewoners in the lead

Pilot wijkgericht werken aan talentontwikkeling

Projectgegevens

Wanneer: Januari 2021- April 2023

Waarom: Vergroten (economische) zelfstandigheid van bewoners en leefbaarheid in de wijk.

Bedrag/tijd: Totaal € 160.000,- voor 2 jaar, waarvan € 80.000,- cofinanciering van de Regiodeal Cleantech en € 80.000,- van gemeente Zutphen.

Beoogde projectresultaten

- 1) Deelnemers gestroomd naar werk in de volgende vakgebieden:
 - Energietransitie en klimaatadaptatie: 20 mensen na 2 jaar
 - ZZP'er/coöperatie in de zorgverlening: 10 mensen na 2 jaar.
- 2) Een goede aanpak, die werkt.
- 3) Een document vol geleerde lessen.

1. Aantal deelnemers naar werk

In totaal zijn 72 bewoners door de Werkmakers begeleid naar meedoen¹:

	To- taal	Met uit- ering	Zonder uitkering	Specifieke groepen		Interventies	Totaal
Betaald werk of ZZP (uitstroom)	21	14	7	Langdurig werkloos	10	Begeleiding	72
Werkervaringsplek	8	8	0	Status houder	6	Training communicatie	10
Vrijwilligerswerk	12	12	0			Werkopstelling	12
	41	34	7				

Vakgebieden

Volgens projectplan zouden 20 mensen uitstromen naar vakgebied energietransitie en klimaatadaptatie en 10 mensen naar zorg. De volgende resultaten zijn bereikt:

- **Energietransitie:** 5 deelnemers zijn energieadviseur geworden, 1 deelnemer isoleert vloeren (Tonzon) en 1 deelnemer regelt installaties in middels cv-tuning. Daarnaast zijn we gestart met het project energiefixers. Van de 6 deelnemers, die we daarin hebben getraind, zijn 2 deelnemers nu actief in het project als leerling. Zij ondersteunen huurders met energiebesparende maatregelen, zoals het plaatsen van radiatorfolie achter de verwarming.
- **Zorg:** Toeleiding naar zorg is niet tot stand gekomen. Zowel onder deelnemers maar ook bij organisaties was hiervoor weinig animo. Eén deelnemer is uitgestroomd als chauffeur in de zorg en 1 deelnemer werkt nu op een zorgboerderij.
- **Andere sectoren:** In totaal zijn 12 deelnemers uitgestroomd naar andere sectoren, zoals een schilder, buurtmedewerker bij Woonbedrijf Ieder1. Een aantal deelnemers is ZZP'er geworden: zoals verhuurder Yurt en het ontwerpen van kleding.

¹ Meedoen bestaat uit betaald werk of ZZP (uitstroom), werkervaringsplek of vrijwilligerswerk.

Uitstroom

-	met uitkering	sector	zonder uitkering	sector	Totaal
Betaald werk (loondienst/ZZP)	14	Horeca ICT Administratie Transport Woningcorporatie HR management WMO consulent Commerciële dienstverlening Chauffeur in de Zorg Schoonmaak Welzijnssector	7	Bouw Energietranistie Sociale Media Coaching/Horeca	21
Werkervaringsplaats	8		0		8
		Energietransitie Welzijnssector Bibliotheek Welzijnssector Kinderopvang Energietransitie			
Vrijwilligerswerk	12		0		12
		Energietransitie Welzijnssector ICT Administratie			
Totaal	34		7		41

Buurtwerkplaatsen

In 2021 is Werkmakers gestart met de eerste buurtwerkplaats in de Peppelstraat in Zutphen; de ICT-werkplaats. De eerste werkmeester heeft ervaring in de jeugdzorg en ICT. Hij begeleidt deelnemers bij het repareren en klaarmaken voor gebruik van oude computers. Het bedrijf Ruijsink ICT heeft zich verbonden aan de ICT-werkplaats. Resultaten: 2 deelnemers zijn uitgestroomd naar werk, 1 volgt een BBL-opleiding bij het ROC, 1 volgt een Hbo-opleiding in de zorg en 1 heeft een proefplaatsing als administratief medewerker met uitzicht op een baan in loondienst. Veel van hen hadden niet gedacht aan werken in de ICT voordat ze gingen meedoen.

Begin 2023 is de tweede buurtwerkplaats geopend: 'De Gouden Draad'. Dit is een naaiatelier voor vrouwen die mee willen doen in de samenleving. Op dit moment is het maximum aantal deelnemers bereikt (12) en oriënteren we op mogelijkheden voor uitbreiding.

Met steun van *Stichting Doen* en *Oranjerfonds* kunnen deze beide buurtwerkplaatsen en deze manier van werken verder uitbreiden. Op termijn wil Werkmakers samen met partners toewerken naar een infrastructuur van verschillende buurtwerkplaatsen verspreid over de wijk Waterkwartier.

2. Een goede aanpak: Werken in de wijk, de bewoner in de lead

Het project Bewoner in de lead heeft bijgedragen aan het ontwikkelen van een goede aanpak. Deze aanpak kenmerkt zich door vanaf het begin vertrouwen en aandacht aan bewoners te geven, met als uitgangspunt dat de bewoners steeds meer zelf vanuit eigen kracht in the lead komen. Teamleden van de Werkmakers hebben de rol van mogelijkmaker en stimuleren de bewoners tot eigenaarschap en het nemen van verantwoordelijkheid.

De aanpak bestaat uit de volgende stappen:

Stap 1: Elkaar ontmoeten

Het eerste contact met inwoners is laagdrempelig en vrijblijvend doordat deze het karakter van een open gesprek heeft. We luisteren en vragen door. Vertrouwen ontstaat door échte aandacht en door onszelf kwetsbaar op te stellen (kracht van kwetsbaarheid).

Werkcafé

Een werkcafé is een nabije plek waar bewoners heen kunnen die aan de slag willen, maar niet weten hoe dit aan te pakken. Deze cafés worden georganiseerd tegelijk met andere activiteiten; dit verlaagt de drempel om even langs te lopen, aan te schuiven voor een kop koffie en een gesprek te beginnen. Zo ontstaat er snel vertrouwen, waardoor allerlei zaken op tafel komen, waaronder ook: 'hoe kom ik (weer) aan het werk?' Zo gaan we stapje voor stapje samen met de bewoner aan de slag.

Augustus 2021 is het werkcafé gestart bij Cornerstone (Troelstrastraat). Door corona is dit moeizaam op gang gekomen, dit omdat het maar af en toe kon doorgaan. Zomer 2022 is dit café verder uitgebouwd samen met Schuldhulpmaatje: *geldcafé* en het energiecafé van Zutphenenergie. Via sociale media is bekendheid gegeven aan de werkcafé 's. Inmiddels is de 100ste bezoeker bij ons werkcafé geweest.

Werkmakers zijn betrokken bij de lokale samenleving, wonen in de regio, werken graag met elkaar samen en met andere organisaties, die vanuit gezamenlijke maatschappelijke doelen werken. Hierdoor hebben zij een groot netwerk in verschillende domeinen/leefgebieden van bewoners, in het bijzonder sociaal en duurzaamheid.

Stap 2: Doen

Zodra vertrouwen groeit, wordt het gesprek aangegaan over de iemands situatie en mogelijke vervolgstappen. Uitgangspunt is dat het goed is om gelijk iets te doen. Dat kan bij een van de vele kleinschalige initiatieven waar deelnemers gemakkelijk bij kunnen aanhaken, zoals:

- Deelnemen in de ICT-buurtwerkplaats of het naaiatelier.
- Vrijwilligerswerk bij projecten waar werkmakers bij betrokken is. Veel mensen kunnen à la minute meedoen als vrijwilliger bij projecten waar onze Werkmakers aan meedoen (zie voor meer informatie ons jaarverslag) en/of projecten van Zutphen Energie.
- Vrijwilligerswerk bij andere lokale veelal sociale instellingen zoals Cornerstone, Mede in Zutphen, bewonersinitiatieven als de Linie van Hooff en de Vrienden van de Componistenbuurt.
- Als dit niet past bij een deelnemer wordt gezocht naar andere mogelijkheden in ons netwerk zoals Zutphense Uitdaging, partners uit het ZON-netwerk en Mede in Zutphen.

Energiefixers

In 2022 zijn 6 deelnemers (van Buurtservice en project Vliegwielt) getraind in het nemen van kleine energiebesparende maatregelen (folie achter de radiator, ledlampen en besparende douchekoppen). De werkwijze is het 'leerling-gezel' principe, dus een leermeester gaat op pad met een leerling bij de mensen thuis. In totaal zijn 35 woningen in de huursector aangepakt door twee leerling-energiefixers met hun leermeester. De pilot loopt tot zomer 2023. Met de gemeente, Zutphen Energie en de energiebank is een plan van aanpak voor de komende jaren voor energiefixers gemaakt. Bij goedkeuring gaan we de komende jaren verder met het project energiefixers.

Schuldhulpmaatje

Via partner Schuldhulpmaatje zijn meerdere deelnemers ingestroomd. Schuldhulpmaatje verzorgd sinds juni 2022 budgettrainingen aan statushouders. Juist deze groep is voor onze aanpak passend. Statushouders staan veelal onnodig lang aan de zijlijn, terwijl de motivatie om mee te doen aan de samenleving groot is. Aandacht en vertrouwen en leren door te doen past uitstekend bij de groep. We hebben uit deze groep 3 mensen begeleid naar loondienst. Meerdere mensen zijn actief als vrijwilliger of in een werkervaringsplaats

Tussenstap: Werkopstellingen (optioneel, parallel aan stap 2)

Werkopstellingen maken het mogelijk onbewuste kennis te gebruiken voor het nemen van goede beslissingen. Deze systeembenadering brengt onbewuste kennis, gevoelens en wensen in beeld. Zo worden alle factoren in kaart gebracht die invloed hebben op de ontwikkeling van de deelnemer en het vinden van werk. Een werkopstelling zorgt voor een helder inzicht in belemmerende patronen en hoe daaruit te komen. Doordat je eigen inzicht vergroot wordt, is het risico op terugval kleiner. Het blijvend realiseren van werk en inkomen dat bij je past, komt zo dichterbij. De werkopstelling is door de Werkmakers ontwikkeld samen met Wim Jurg (gepromoveerd op merkopstellingen www.merkopstelling.nl).

Werkopstellingen

1. Voorbereiding opstelling: Samen met deelnemer wordt de belangrijkste 2 elementen uitgekozen om mogelijke interventies te onderzoeken. Dit wordt schriftelijk vastgelegd.
2. Opstelling: De opstelling vindt plaats met een deelnemer, werkopsteller en observant. De gekozen elementen worden in beeld gebracht door middel van projecties. De observant maakt een zo letterlijk mogelijk verslag en neemt foto's van de belangrijkste projecties.
3. Verslag: De observant maakt een verslag en deelt die met de deelnemer.
4. Adviesgesprek: Tijdens adviesgesprek worden de waarnemingen gedeeld en besproken. Afhankelijk van de uitkomsten maken we afspraken over verdere begeleiding.
5. Nazorggesprek: Als afronding vindt na ca 3 maanden een nazorggesprek plaats.

Stap 3: Persoonlijke begeleiding bij buurtwerkplaatsen en andere projecten

Alle deelnemers krijgen een begeleider van de Werkmakers met wie regelmatig contact is om mogelijke vervolgstappen te bespreken en met wie men kan klankborden. Nabijheid en snelle bereikbaarheid is voor onze deelnemers van groot belang!

De begeleiders zijn present bij de buurtwerkplaatsen. Inhoudelijke begeleiding krijgen deelnemers van de werkmeesters en die stemmen af met de begeleider. Werkmakers kiezen voor de lange adem: als deelnemers de tijd krijgen om laagdrempelig aan de buurtwerkplaatsen mee te doen, zonder druk dat er een vervolgstap gezet moet worden, ontstaat er ruimte om keuzes te maken die tot blijvende resultaten leiden.

ICT-werkplaats

Midden in Waterkwartier, op de Peppel, ligt de ICT-werkplaats. Hier gaan onder leiding van werkmeester werkzoekenden aan de slag met repareren van laptops en computers. Bedrijf Ruijsink ICT ondersteunt hierbij. Particulieren en bedrijven kunnen daar oude computers inleveren. Deze worden gebruiksklaar gemaakt voor stichtingen, verenigingen en inwoners die niet zelf een computer kunnen aanschaffen.

Naaiatelier de Gouden Draad

Gebruikmakend van de leerervaringen van de ICT-werkplaats is in de componistenbuurt naaiatelier 'de Gouden Draad' geopend. Deze werkplaats had gelijk grote impact: direct na de start waren er 12 deelnemende vrouwen. Anderen die ook mee wilden doen zijn via het netwerk van de Werkmakers gekoppeld naar andere projecten.

Vrijwilliger bij andere projecten

Verschillende deelnemers zijn vrijwilliger bij projecten als Warmtenet Componistenbuurt, de Bijentuin, Linie van Hooff of FIX-brigade. De betrokken personen van de werkmakers zijn vaak de begeleider van de deelnemer, zodat begeleiding tussendoor en tijdens het werken kan plaatsvinden, waardoor er minder druk op de begeleiding zelf ligt en er voor de deelnemer ruimte is tot goede stappen te komen.

Daarnaast doen mensen vrijwilligerswerk elders in ons netwerk, zoals bij Zutphen Energie (energiecoach) en Cornerstone (administratie). De deelnemers krijgen dan een begeleider vanuit Werkmakers. In samenspraak worden afspraken voor begeleiding gemaakt.

Tussenstap 2, trainingen op maat

Werkmakers bieden trainingen op maat ontwikkeld en uitgevoerd tijdens het project:

- Basiskennis financiële administratie (3 deelnemers)
- Communicatie – in gesprek. (4 deelnemers)

Stap 4: Aan het werk

Veel mensen vinden betaald of deels betaald werk (zie hoofdstuk 1). Vooral bij kleinere betaalde klussen ondersteunen we deelnemers bij de werven en het opzetten van hun administratie. Soms helpen we hen aan kleine opdrachten als opstap naar vervolg. Dit is van belang, omdat men zelf geld verdient. Ook al is het een klein bedrag, zelf geld verdienen brengt vertrouwen en trots. Met oud-deelnemers ontstaat veelal een blijvend contact en zo vergroten we elkaars netwerk.

Bij meerdere deelnemers is een goede afstemming en samenwerking met Gelre Werkt van belang. Juist als we daar samen in slagen vanuit het doel om deelnemers verder te helpen naar werk en inkomen dat bij hen past, komen er goede resultaten.

Samenwerking Gemeente Zutphen

Een deelnemer is van start gegaan met de verhuur van haar Yurt. Zij heeft van gemeente Zutphen de kans gekregen om met behoud van uitkering haar eigen bedrijf te starten. Wij hebben haar geholpen met haar ondernemerschap (onder meer een werkopstelling) en met het opzetten van haar administratie. Het gaat goed met haar bedrijf. Dit is mogelijk dankzij de goede samenwerking tussen GelreWerkt, Bijzondere Bijstand van de gemeente en de begeleiders van de Werkmakers.

3. Een document vol geleerde lessen

a) Samen met, aan en voor de buurt

Werken in de buurt heeft veel impact. Buurtwerkplaatsen, waar iedereen uit de buurt welkom is en activiteiten organiseren, leggen de basis voor het versterken van de leefbaarheid. Ook zijn Buurtwerkplaatsen een opstap om mee te doen aan activiteiten en stappen richting werk en inkomen te zetten of het volgen van (BBL-) opleiding. Samen met andere organisaties zijn bewonersprojecten gestart op het gebied van duurzaamheid en/of ontmoeten, zoals Linie van Hooff, Warmtenet Componistenbuurt, Klimaat tuin en FIXbrigade, waar bewoners als vrijwilliger aan het werk kunnen gaan. Juist op deze wijze komt echt meedoen in de samenleving dichterbij.

b) Lange adem

Werkmakers is altijd op zoek naar plekken voor nieuwe werk. Uit ervaring blijkt dat realiseren van nieuw werk een lange adem vergt. Bijvoorbeeld, aanvankelijk leek de energietransitie snel kansen op werk te bieden, maar dat duurde langer voordat het op gang kwam. Er is veel werk, zoals vloerisolatie, energiebesparende maatregelen bij mensen thuis, maar voor veel bestaande aannemers is dat niet interessant. Op het eind van het project is dit onderdeel echt op gang gekomen, met energiefix- projecten (FIXbrigade), waar mensen mee kunnen doen die geen werk hebben en nog moeten leren. Werken in duurzame projecten, zoals Klimaattuin, gaan de komende jaren meer voorkomen, maar de opstart hiervan kost de nodige tijd.

c) Elkaar weten te vinden

Gericht afstemmen met elkaar om zo mensen verder te helpen loont. Hierbij is het van belang van elkaars kracht gebruik te maken. Een voorbeeld: een deelnemer krijgt via Gelre Werkt de kans op een baan. Dankzij de begeleiding van Werkmakers durft hij dit aan. Hierin kunnen we samen nog verdere stappen zetten om zo meer impact voor deelnemers te realiseren. De samenwerking met Gelre Werkt heeft geleerd dat goede afstemming en communicatie over en weer cruciaal is voor het begeleiden van deelnemers op de weg (terug) naar werk en inkomen.

Samenwerking Gelre Werkt

Eén van de deelnemers heeft dankzij Gelre Werkt de mogelijkheid gekregen een opleiding boekhouding op niveau 4 te volgen. Zij was heel lang uit het arbeidsproces en voor haar was de stap naar werk en inkomen groot. Dankzij de opleiding en onze begeleiding is haar zelfvertrouwen gegroeid. Binnenkort rondt zij haar opleiding af en begeleidt Gelre Werkt haar, in afstemming met Werkmakers, naar een betaalde baan.

Door deelname aan het Zutphens Ontwikkel Netwerk zijn de contacten met zorginstellingen flink uitgebreid. Hierdoor konden we onze kleinschalige, buurtgerichte aanpak verbinden met de mogelijkheden bij grotere organisaties. Door in buurtwerkplaatsen actief te zijn kan er een laagdrempeliger verbinding met grotere organisaties ontstaan. Zo hebben we de dagelijkse leefwereld kunnen verbinden met de systemische wereld van grote organisaties.

d) Aansluiten bij deelnemers staat altijd voorop.

- Echte aandacht is de basis voor vervolgstappen.
- Een lange adem is nóg belangrijker dan we vooraf hadden verwacht.
- Samen doen maakt sterker: doen geeft energie bij de deelnemers om echt vervolgstappen te durven zetten.
- Naast bewoners durven staan levert meer op: probeer altijd aan te sluiten bij hun leefwereld.
- Kleinschalige, persoonlijke aanpak werkt.
- Werkopstellingen hebben veel betekenis voor deelnemers.

e) Kennisdeling

Hogeschool Saxion heeft de opdracht gekregen voor kennisdeling over onder meer dit project. In het kader daarvan hebben 3 studenten in 2021 een onderzoeksopdracht gedaan. Vanwege corona ondervonden de studenten ongunstige omstandigheden. Ze konden niet participeren in de wijken. Ondanks dat hebben zij verschillende organisaties geïnterviewd en de resultaten hiervan in hun eindverslag verwerkt.

Daarnaast heeft Saxion 3 deelnemers geïnterviewd om de werkzame elementen van de aanpak naar werk te destilleren. Tot slot is er een filmpje gemaakt dat de aanpak van de Werkmakers verbeeld.

4. Vooruitblik en vervolg

Het is onze ambitie meerdere buurtwerkplaatsen in Zutphen te realiseren. Samen met partners gaan we een sociale infrastructuur bouwen waar voor (buurt)bewoners om elkaar te ontmoeten. Daarnaast is zijn de buurtwerkplaatsen een plekken waar bewoners samen aan het werk kunnen onder begeleiding richting werk en inkomen (uiteraard als een deelnemer zover is). Door samen aan het werk te gaan wordt zowel de buurt als het dagelijks leven van bewoners beter.

De ICT-werkplaats en de Gouden Draad hebben veel potentie om zich verder te ontwikkelen. Daarnaast zijn er meerdere projecten gestart op het terrein van energietransitie en klimaatadaptatie, zoals de energiefixen, klimaattuin, Linie van Hooff, koelnet in combinatie met afvalrapen in de componistenbuurt en liftcafé 's. De locaties zijn verspreid over de stad en worden georganiseerd samen met sociale organisaties, zoals Perspectief, Dagelijks Bestaan, Cornerstone en Stichting Waterkwartier. Zo dragen buurtwerkplaatsen bij aan de leefbaarheid en sociale cohesie van buurten in Zutphen.

Uitbreiding buurtwerkplaatsen

Onze focus voor de komende jaren ligt op het uitbouwen van de buurtwerkplaatsen:

- Dankzij een bijdrage van Stichting DOEN en het Oranjefonds kunnen we de ICT-werkplaats en naaiatelier De Gouden Draad de komende tijd verder ontwikkelen
- Voor de energiefixers loopt al een pilot (FIXbrigade) tot de zomer om bij ongeveer 50 woningen kleine energiebesparende maatregelen uit te voeren. Momenteel zijn ZE en WM met de gemeente in gesprek om tot een langdurige samenwerking te komen.

- Werkmakers zijn aangehaakt bij de lokale initiatieven rond klimaatadaptatie. Gemeente en Waterschappen (Veluwe en Vallei en Rijn en IJssel) hebben aangegeven de komende jaren graag verder te willen met het Werkmakersproject Klimaattuin. Daarnaast gaan we Groenpunt Zutphen opzetten, bedoeld om bewoners met groene initiatieven te gaan faciliteren.
- In opdracht van de Zutphense Uitdaging verzorgen wij dit jaar de front office en backoffice voor de spullenbank en de huisraadbank. De locatie is in de Componistenbuurt. De komende periode gaan we in afstemming met de gemeente bepalen hoe we dit na de zomer vorm kunnen geven.
- Met Cornerstone en het Dagelijks Bestaan zijn we in gesprek om op hun locatie samen een buurtwerkplaats voor voeding en koken te starten. Er heeft zich inmiddels een vakkundige begeleider gemeld.
- Voor mensen die een langere ondersteuningstijd nodig hebben is er de mogelijkheid om deel te nemen aan begeleidingstrajecten bij GGnet. Hierbij is er een baangarantie voor (beschut) werk bij meerdere werkgevers

Stichting Doen en Oranjefonds

Naast subsidie voor de ICT-werkplaats en de Gouden Draad, Zijn de Werkmakers geselecteerd door het Oranjefonds voor een 'groeiprogramma', gericht op ondersteuning bij organisatieontwikkeling naar een duurzaam verdienmodel voor de buurtwerkplaatsen.

Buurtaanpak met GGNet

Met GGnet is Werkmakers bij een project betrokken met onze buurtwerkplaatsen een tussenstap voor mensen op weg naar (beschut) werk bij grotere werkgevers, zoals Circulus, Arriva, Groen Werkt en de Belastingdienst. GGnet heeft hiervoor financiering verkregen bij het GAKfonds. Voor het opzetten van nieuwe buurtwerkplaatsen, en voor de verdere ontwikkeling van bestaande buurtwerkplaatsen is nog aanvullende subsidie nodig.

Aansluiten bij maatschappelijke thema's

De komende jaren zit er op allerlei maatschappelijke thema's werk aan te komen: afval en grondstoffen, energie, klimaat, voedsel, zorg, et cetera. Dat biedt extra perspectief voor de ontwikkeling van buurtwerkplaatsen. De keuzes van waar we mee aan de slag gaan, maken we in samenwerking met onder meer opgavemanager sociaal domein van gemeente Zutphen (Ruus Dijksterhuis) en met het Zutphens Ontwikkel Netwerk. Circulus gaat op langere termijn ook in Zutphen een circulair ambachtscentrum starten. Dit biedt voor kansen op (beschutte) werkplekken.

Partnerschap Werkmakers – gemeente Zutphen

Deel van het succes van Bewoners in de lead is de samenwerking tussen Werkmakers en gemeente Zutphen. We zijn inmiddels een voorbeeld voor andere samenwerkingsverbanden tussen bewonersinitiatieven en gemeente.

Met de gemeente zijn we in gesprek over de projecten energiefixers, klimaattuin en groenpunt. Dit biedt kansen voor verbinding met buurten en mogelijkheden om samen met bewoners aan het werk te gaan. Het vinden van betaalbare locatie voor werkplaatsen dichtbij de inwoner is lastig.

- We verwachten in samenwerking met Zutphen Energie in de Gasthuisstraat een aantal projecten te kunnen organiseren.
- Helaas kunnen we niet verder in de Strawinskystraat, maar voor de Gouden Draad is samen met Perspectief een oplossing gevonden in het ketelhuis. Daar zijn we blij mee.
- We hebben de kans een ruimte met horecamogelijkheid te huren aan de Spittaalderkamp. Met Perspectief gaan we onderzoeken of dit financieel mogelijk is en gaan na hoe we kunnen samenwerken. GGnet overweegt hier ook bij aan te sluiten.

Als werkmakers vragen we de gemeente om onze samenwerking te bestendigen zodat het een permanenter karakter krijgt en we samen kunnen investeren in een duurzame samenwerking zoals Stichting Stadspromotie Zutphen, Coöperatie Zutphen Energie.

De Werkmakers in de pers rond Krachtig Zutphen

Contact Zutphen-Warnsveld:

Naaiatelier:

[Nieuw Buurtatelier 'De gouden draad' geopend | Het laatste nieuws uit Zutphen en Warnsveld \(contactzutphen.nl\)](#)

Werkcafe:

[Digitale editie Contact Zutphen-Warnsveld 5 april 2023](#)

[Werkcafé weer van start | Het laatste nieuws uit Zutphen en Warnsveld \(contactzutphen.nl\)](#)

ICT Werkplaats:

[Ruim 600 laptops geschikt voor een tweede leven in Zutphen | Het laatste nieuws uit Zutphen en Warnsveld \(contactzutphen.nl\)](#)

De Stedendriehoek:

Werkcafe:

[Mooie mijlpaal voor het Werkcafé - Stedendriehoek](#)

Naaiatelier:

[wk 07 2023 Editie Zutphen by Uitgeverij Stedendriehoek - Issuu](#)

De Stentor:

Interview Buurtatelier:

[Nieuw naaiatelier in Zutphen moet lichtpuntje zijn en vrouwen verbinden: 'Ontmoeting het belangrijkste' | Zutphen | destentor.nl](#)

ICT Werkplaats

[Honderden laptops, tablets en smartphones krijgen tweede leven in Zutphen | Zutphen | destentor.nl](#)

Interview Krachtig Zutphen:

[Zutphen wil energietransitie in Waterkwartier gebruiken om mensen uit de bijstand te helpen | Zutphen | destentor.nl](#)

Ministerie van Binnenlandse zaken:

ICT-werkplaats:

<https://www.elkeregietelt.nl/actueel/nieuws/2023/05/02/minister-bezoekt-regio-deals-cleantech-stedendriehoek-en-veluwe>

Verder:

- Regelmatig posts op Facebook en LinkedIn
- Voorlichting tijdens braderieën/wijkfeesten Vrienden van de Componistenbuurt en Lighthouse

Eindverslag Project Vliegwiël Waterkwartier

Project Vliegwiël in het kort

Periode Q3 2020 – Q2 2023

Waarom: Het versterken van de sociaaleconomische veerkracht Waterkwartier.

Financiering: Totaal €300.000 waarvan: €150.000 vanuit Regiodeal Cleantech

a) Beoogde resultaten

Project Vliegwiël beoogd de volgende resultaten te bereiken (streefwaarden):

- Oriëntatiegesprekken met 300 wijkbewoners (met langdurig een bijstandsuitkering).
- 120 inwoners zijn actief aan de slag met het ontwikkelen van hun talenten (60 deelnemers bij GelreWerkt! en 60 deelnemers bij Perspectief).
- 20 deelnemers zijn uitgestroomd naar betaald werk

b) Kwantitatieve resultaten

KPI's Project Vliegwiël Waterkwartier			
Datum: 24-jul-2023 9:34			
KPI		Streefwaarde	Stand
1. Aantal afgeronde werkprocessen vliegwiël per resultaat		300	349
Resultaat	Aantal afgeronde werkprocessen		
Activiteit Vliegwiël Waterkwartier GelreWerkt!	53		
Activiteit Vliegwiël Waterkwartier Perspectief	48		
Doet niet mee vanwege medische redenen	147		
Doet niet mee, is al actief	57		
Geen contact kunnen krijgen	13		
Heeft geen uitkering meer	31		
2. Aantal deelnemers uit de uitkering per reden uitstroom		20	9
Toelichting: Doelgroep werkproces vliegwiël afgerond met resultaat activiteit Vliegwiël Waterkwartier GelreWerkt! en Perspectief.			
Reden beëindigen bijstand	Aantal cliënten		
Arbeid in dienstbetrekking (regulier)	4		
Bereiken pensioengerechtigde leeftijd (dus AO'w)	1		
Geen inlichtingen	2		
Niet verschenen op herhaalde oproep inl.plicht	1		
Oorzaak bij partner/gezinsleden	2		
Toekennen van een uitkering WAJONG	1		
3. Aantal deelnemers in begeleiding bij GW met actieve activiteit op peildatum		60	38
Toelichting: Subgroep werkproces vliegwiël afgerond met resultaat activiteit Vliegwiël Waterkwartier GelreWerkt!			
4. Aantal deelnemers in begeleiding bij Perspectief met actieve activiteit op peildatum.		60	35

Van de geselecteerde inwoners (totaal 358):

- Hebben 349 een oriëntatiegesprek gehad (streefwaarde 300)
- Zijn 53 doorverwezen naar GelreWerkt!, waarvan 38 actief (streefwaarde 60)
- Zijn 48 doorverwezen naar Perspectief, waarvan 35 actief (streefwaarde 60)
- hebben 9 geen uitkering meer (streefwaarde 20).

Bijstelling project

Volgens het projectplan zouden de oriënterende gesprekken alleen in jaar 1 plaats vinden. Omdat eind 2022 de streefwaarde voor doorverwijzing naar Perspectief en GelreWerkt! lager dan streefwaarde was (zie onder: monitor 2022) is besloten in 2023 door te gaan met oriënteerde gesprekken te voeren.

Verantwoording 2022 Project Vliegwieler Waterkwartier				
KPI	Streefwaarde	totaal	2021	2022
1. Aantal afgeronde werkprocessen Vliegwieler	300	274	12	262
Resultaat	# activiteiten			
Activiteit Vliegwieler Waterkwartier GelreWerkt!	60	39	0	39
Activiteit Vliegwieler Waterkwartier Perspectief	60	30	3	27

In 2023 zijn er 75 gesprekken geweest. Ook zijn 25 inwoners voor de 2de keer gesproken om opnieuw te bespreken of er aanleiding is voor activering naar Perspectief en GelreWerkt!. Slechts enkele keren werd er doorverwezen. Dit vond met name in de eerste 3 maanden plaats. Het project is in Q2-2023 afgerond en zijn de geleerde lessen opgehaald.

De aanpak van Project Vliegwieler stopt niet, maar worden meegenomen in de ontwikkeling van de aanpak 'Inwoner in Beeld'. Dit is een nieuw overkoepelend beleidskader voor Werk en Inkomen is nu vol in ontwikkeling en zal de komende 3 jaar zal worden uitgevoerd.

c) Kwalitatieve resultaten

• Opbrengst: Inwoners weer in beeld

Het overgrote deel van de inwoners op de lijst van Vliegwieler Waterkwartiels zijn als gevolg van bezuinigingen de afgelopen jaren niet gesproken door een klantregisseur. Belangrijke opbrengst van Project Vliegwieler is dat we als gemeente deze inwoners weer beter in beeld hebben en eerste stap is gezet in het opbouwen van een vertrouwensrelatie.

In project Vliegwieler werd 1 gesprek per inwoners gevoerd, soms een vervolgesprek of overdrachtsgesprek naar GelreWerkt! of Perspectief. Een belangrijke les uit Vliegwieler is dat het opbouwen van een vertrouwensrelatie meerdere gesprekken nodig zijn.

- **Opbrengst: Aandacht en mogelijkheden voor 'stroom 1'**

Als gevolg van de bezuinigingen had team inkomen de afgelopen jaren weinig middelen om inwoners te ondersteunen. Als er enig zicht was op werk (stroom 2, 3 en 4), werd doorverwezen naar GelreWerkt!. Als er onduidelijk was over werkfitheid, kon een medisch onderzoek worden gedaan en worden ontheven van de arbeidsverplichting. Anders restte 'stroom 1'. Op dit moment zitten 600 van de 1370 uitkeringsgerechtigden in stroom 1.

Er is meer inzicht en aandacht is voor wat nodig is om deze groep inwoners beter te bedienen om hen te activeren. De trajecten van GelreWerkt! en Perspectief zijn niet altijd passend voor deze doelgroep.

- **Opbrengst: Ontwikkeltrajecten 'stroom 1'**

De Vliegwielen doelgroep heeft vaak weinig intrinsieke motivatie om een stap te zetten richting activatie en werk. Vaak is er sprake van sociaal emotionele kwetsbaarheid als gevolg van tegenslag en teleurstelling in het leven. Door Project Vliegwielen is beter in beeld wat nodig is om deze mensen te ondersteunen in hun activatie.

Samen het Zutphens Ontwikkel Netwerk is geïnvesteerd om manieren te vinden voor het aanboren van de intrinsieke motivatie van inwoners om een stap te zetten in diens ontwikkeling & activatie. De netwerkpartners zijn gespecialiseerd in het ondersteunen van inwoners met een intensievere begeleidingsbehoefte.

Zutphens Ontwikkel Netwerk

In Zutphens Ontwikkel Netwerk (ZON) werken organisatie uit onderwijs, zorg, werkgevers en gemeente samen om inwoners van de gemeente Zutphen zoveel mogelijk mee te laten doen.

Zo zijn er naast bestaande doorverwijsmogelijkheden andere ingeregeld, zoals:

- Leerwerkbedrijf GGNet
- Buurtwerkplaatsen Werkmakers (Krachtig Zutphen)

- **Opbrengst: Betere Monitoring**

De monitor van Project Vliegwielen geeft interessante inzichten in aantal en verloop van gesprekken, verwijzingen en trajecten. Klantregisseurs rapporteren wel over hun gesprekken met en inzet voor een inwoner door een woordelijk verslag te schrijven. Dat verslag levert geen statistische data op en daardoor is niet zichtbaar / duidelijk welke resultaten klantregisseurs behalen.

Samen met collega's van klantregie, applicatiebeheer en statistiek is op basis van de ervaringen met project Vliegwielen een plan gemaakt om de registratie in Suite aan te passen. In suite wordt een apart werkproces activering 'stroom 1' aangemaakt, worden vorderingen van een inwoner te volgen in het participatie dossier gezet en een traject 'activering' (zie bijlage 1&2).

d) Doorontwikkeling van werkwijze

Het college en de raad van Gemeente Zutphen hebben besloten in te zetten 'Inwoner in Beeld'. Dit is een overkoepelend beleidskader voor Werk en Inkomen waarin alle inwoners met een bijstandsuitkering meerdere malen gesproken worden. Doel van de gesprekken is inwoners beter te kennen en de bestaande dienstverlening (minimaregelingen, schuldhulp, toeleiding werk en WMO) doelgerichter in te zetten. 'Inwoner in Beeld' bouwt voort op de geleerde lessen van Project Vliegwiël.

Aanbevelingen van projectgroep Vliegwiël voor Inwoner in Beeld

- Contact herstellen kost tijd! Een gesprek is vaak onvoldoende vanwege wantrouwen inwoner naar instituties
- Investeer in samenwerking met partners zoals Perspectief,
 - => belangrijk is een goed beeld te hebben van wat partners kunnen bieden
 - => maak heldere werkafspraken en bouw een relatie op (alleen wegwijzer delen is niet voldoende)
 - => doorverwijzing naar Perspectief / GelreWerkt! altijd driegesprek met inwoner, liefst op locatie of thuis om een goed totaal beeld te krijgen
 - => gezamenlijk dossier zou de samenwerking vergemakkelijken
- Klantregisseur moet soms meerdere gesprekken voeren om inwoner in actie stand te krijgen, maar doet niet de re-integratie gaan doen (alleen regie houden)

e) Geleerde lessen en kennisdeling Vliegwiël Waterkwartier

- Geleerde lessen met Saxion

In samenwerking met Saxion Hogeschool zijn de geleerde lessen van Project Vliegwiël opgehaald. Er zijn verdiepende gesprekken geweest met 4 inwoners en met de project team leden (inkomen, werk en Perspectief) op basis waarvan de volgende conclusie is getrokken (Bauke de Vries, lector Saxion Hogeschool):

Het werken volgens de Vliegwiël aanpak is betekenisvol geweest voor veel van de benaderde mensen, hoewel lang niet iedereen het beoogde einddoel van een reguliere baan of vrijwilligerswerk bereikt heeft. Die betekenis kan zowel voor de cliënten als voor de samenleving ook in andere aspecten zitten.

Mensen activeren die langdurig in de bijstand hebben gezeten is intensief en tijdrovend maatwerk. Er is vaak sprake van achterliggende problemen die het leven met een bijstandsuitkering in stand hebben gehouden en eerst moeten worden aangepakt: herstel van vertrouwen in overheden, andere instituties en mogelijk andere mensen; verbeteren van de fysieke conditie of het psychisch welbevinden; ontwikkelen van sociale en praktische vaardigheden. Allemaal zaken die tijd en aandacht vragen en meestal niet in een standaard procedure of planning te vatten zijn.

Als mensen zich positief ontwikkelen op bovenstaande zaken, dan heeft dat een grote meerwaarde voor de mensen zelf en vaak ook een gunstig 'rendement' voor de samenleving. Mensen zijn gelukkiger, gezonder, doen mogelijk een minder groot beroep op zorg, hebben een positieve betekenis voor hun omgeving. Die meerwaarde is ook aanwezig als mensen niet zo ver komen dat ze een baan of vrijwilligerswerk krijgen – ook een beperkter resultaat heeft een grote waarde.

Veel mensen zullen korter of langer 'aan het handje genomen moeten worden'. Dat voelt wellicht als betutteling en standaard procedures zijn daar niet altijd op ingericht, maar in de praktijk blijkt vaak dat dit de kans op succes vergroot.

Het activeren van deze mensen vraagt ook van de betrokken bedrijven om flexibiliteit en inlevingsvermogen, los van procedures als indicaties en zorgovereenkomsten. Mensen moeten eenvoudige basisvaardigheden weer opnieuw leren en zijn daardoor vaak nog niet meteen 'productief' voor een werkgever terwijl ze wel begeleidingstijd vragen. Als daar sprake van is, zal een werkgever hier ook op de één of andere manier voor gecompenseerd moeten worden.

Zie bijlage 2 : Volledige analyse

- **Werkbijeenkomst:**

Tijdens een werklunch gaan alle betrokken van team Werk & Inkomen, Perspectief, Werkmakers en Saxion Hogeschool in gesprek over de aanpak en resultaten van project Vliegwielen en het project 'Bewoners in the lead' van de Werkmakers. Bauke de Vries (lector Saxion) zal de geleerde lessen presenteren en met de genodigden in gesprek gaan hoe die onderdeel kunnen worden van de aanpak 'Inwoner in Beeld'.

- **Werkbezoek minister Bruins Slot**

Op maandag 17 april bezochten Minister Hanke Bruins Slot, minister van Binnenlandse Zaken, en vertegenwoordigers van de Regio Deal Cleantech (Stedendriehoek) en Veluwe het project Vliegwielen en gingen in gesprek met inwoners die deel hebben genomen aan het project.

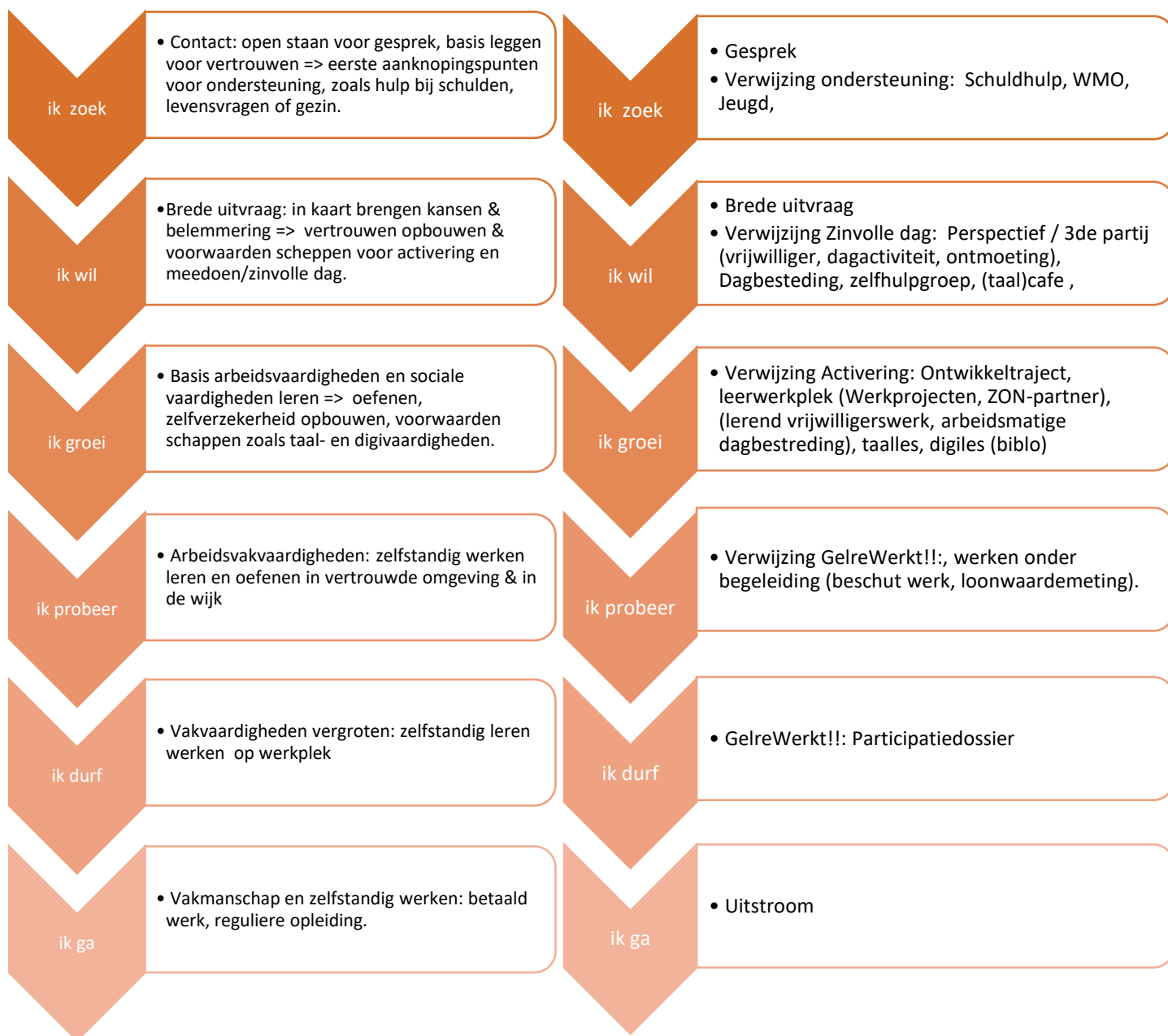
Zie meer informatie: <https://www.elkeregietelt.nl/actueel/nieuws/2023/05/02/minister-bezoekt-regio-deals-cleantech-stedendriehoek-en-veluwe>

Bijlage 1: CATEGORIEEN MONITORING

Ontwikkeling inwoner (participatie dossier)

Werkproces klantregisseur / GW

Registratie Traject Activatie stroom 1 in suite SD

05122022 Mayuri, Josina & Ruus

Inzet klantregie	Resultaat	Activiteitsoort	Doorverwijzing
Gesprek	1. Contact & basis voor vertrouwen leggen		
Brede uitvraag	2 Kansen en belemmeringen wegnemen	2.1. Schuldhulp	a. Schuldhulpmaatje b. Schuldhulpverlening c. Financieel fit ... d. ...
		2.2. Minimaregeling	a. Meedoeregeling b. Kindpakket ... etc
		2.3 Gesprek/bezoek sociaal werker	a. Perspectief b.
		2.4 Hulpverlening	a. WMO Dagbesteding b. WMO hulp b. Jeugdhulp c.
		2.5 Bewind voering??	a.
Doorverwijzing door driegesprek	3. Start activeringstraject	3.1 Vrijwilligerswerk	a. Perspectief b. Buurservice c. Waterkracht d. Werkmakers
		3.2 Zinnige dag (bv activiteit in de wijk, groepsactiviteit)	a. Sociaal makelaar (Perspectief) b. Waterkracht c. Cornerstone/Lighthouse d. Werkmakers e. ...
		3.3 Meedoe&motivatie programma (bewegen, creatief, ritme & ervaringskennis)	a. GGNet b. Ixta Noa c. Wahlallab
		3.4 Meewerkplek	a. GGNet, bv horeca en diervverzorging b. 2switch c. Waterkracht d. Werkmakers e.
		3.5.IPS –achtig traject	a. GGNet (icm Hoofdzaak Werk financiering) b.
		3.6 Leerwerkbedrijf	a. GGNet b.
		3.7 Buurtportcoach	a. Sportcoach 1 op 1 b. IJselfit c.
Doorverwijzing & driegesprek	4.Overdrachtsgesprek werk met consulent GW	4.1 Werkconsulent 4.2 Werkconsulent jeugd 4.3 Werkconsulent 1.5	

Analyse project Vliegwieler Gelre Werkt / Perspectief

Bauke de Vries, 19 april 2023

Aanwezig: Marge Oostendorp, klantregisseur Perspectief, Clemens Menting, sociaal makelaar Waterkwartier Zutphen en Anne Brassien, Consultant werk bij Gelre Werkt. Ruus Dijksterhuis (gemeente Zutphen), Bauke de Vries (Saxion Hogeschool).

Project Vliegwieler Waterkwartier

Perspectief heeft in het kader van het project Vliegwieler Waterkwartier gesprekken gevoerd met mensen die langdurig in de bijstand zitten. Doel was om de mogelijkheden te verkennen bij deze mensen om weer actief mee te draaien in de samenleving, in betaald werk of in vrijwilligerswerk of sociale activiteiten. Insteek was om in eerste instantie één verkennend gesprek te voeren met zo'n 300 bewoners waar lange tijd weinig of geen contact mee was geweest. Kansrijke mensen worden dan doorverwezen naar GelreWerkt!, die hen ondersteunt met het in kaart brengen van hun kwaliteiten en mogelijkheden, het indien nodig aanleren van extra vaardigheden en het leggen van contacten met potentiële werkplekken.

Veel bewoners ervoeren het hernieuwde contact en het gesprek als positief. De ervaring was ook dat één gesprek in de meeste gevallen veel te weinig was. Door het langdurig ontbreken van contact met de gemeente was één gesprek vaak niet voldoende om het vertrouwen van mensen te herstellen.

Een deel gaf aan geen behoefte te hebben aan contact; werken, vrijwilligerswerk of andere maatschappelijke activiteiten hoefden voor hen niet meer. Sommige reageerden wel positief maar daar bleek achteraf sprake van 'toneelspel', ze reageerden wel positief omdat ze het gevoel hadden dat dat van hen verwacht werd, of uit angst om een uitkering kwijt te raken (wat niet aan de orde was), maar namen niet deel aan vervolgstappen. Bij veel anderen was het nodig om eerst oplossingen te vinden voor achterliggende persoonlijke problemen, hier konden consultants van Perspectief en van andere welzijnsorganisaties in Zutphen ook een rol in spelen.

SoNeStra

Perspectief werkt aan de hand van de Sociale Netwerk Strategie (SoNeStra). Dit houdt onder meer in dat er veel aandacht is voor de rol van familie en ander sociaal netwerk bij het analyseren van de achtergrond van problemen en het werken aan oplossingen. Het netwerk wordt ook zo veel mogelijk ingeschakeld bij oplossingen en waar nodig worden initiatieven genomen om de relaties met en binnen het netwerk te herstellen. Het organiseren van een zogenoemd Netwerkberaad is daarbij een belangrijke activiteit. Hier heeft Perspectief positieve ervaringen mee, hoewel het vaak een tijdrovende activiteit is en het niet altijd lukt om het netwerk weer goed te activeren. Zie <https://www.sonestra.nl/> voor meer details over deze aanpak.

Bij kwetsbare mensen in de bijstand is het van belang om intensief samen op te trekken in alle fasen van het traject. Voorheen werden mensen wel doorverwezen maar werd niet gecontroleerd of mensen zelf inderdaad een volgende stap zetten. Vaak zeiden mensen dat ze zelf wel zouden bellen, maar gebeurde dat in de praktijk niet. Nu worden mensen intensiever begeleid, dat vraagt uiteraard wel veel meer tijd die er niet altijd is.

Bij de voorselectie van mensen met een bijstandsuitkering werd de groep 'al actieve mensen' vaak te positief ingeschat, in de praktijk konden minder mensen dan verwacht eenvoudig starten aan een traject van re-integratie.

Werken aan psychische en fysieke klachten

Fysieke klachten werden door mensen vaak genoemd als reden dat ze niet konden werken of geen vrijwilligerswerk konden doen. In die gevallen konden buurtsportcoaches vaak een goede rol vervullen: bij individuele begeleiding op bewegen blijkt vaak dat mensen meer (opnieuw) kunnen leren dan ze in eerste instantie zelf denken. Dat helpt niet alleen bij het vergroten van de kans op werk,

maar verbetert vaak ook de stemming, de gezondheid (en dus mogelijk het beroep op zorg), sociale contacten en diverse andere aspecten van levensgeluk. Een 'gratis' buurtsportcoach kan dus een belangrijke schakel zijn in het helpen van kwetsbare en geïsoleerde mensen.

Voor mensen met een psychische kwetsbaarheid kan GGNet een belangrijke rol spelen bij het uitwerken van een wijkgerichte aanpak. Ook op dit gebied zijn vaak mogelijkheden tot vermindering van klachten die leiden tot betere mogelijkheden voor werk of andere maatschappelijke activiteiten.

Perspectief en GelreWerkt! zouden graag willen opschalen, ze zien dat hun werk een positief rendement heeft, maar ook vacatureruimte bij deze organisaties is vaak lastig te vervullen. In dat opzicht blijft ook werk liggen waar in principe wel financiering voor beschikbaar is. Daarnaast vraagt een intensieve aanpak natuurlijk om de inzet van veel mensen in verschillende types organisaties.

Ontzorgen

Het blijkt dat het het beste werkt als je cliënten zo veel mogelijk ontzorgt. Zelf naar een afspraak bij een mogelijk werkbedrijf gaan is voor veel mensen erg spannend, dat geldt ook voor een afspraak bij een mogelijk werkbedrijf die pas over een aantal dagen plaatsvindt. Al de tussenliggende dagen bouwen mensen stress op, wat in principe onnodig is. Wat steeds vaker gebeurt: meteen samen met de klant ergens naar toe gaan. Dat vermijdt dat spanning zich opbouwt bij mensen en verlaagt ook de drempel om werkelijk te gaan.

GelreWerkt! begeleidt mensen naar een potentiële werkplek of werkervaringsplek. Ook dat is soms zeer arbeidsintensief, er zijn situaties waarbij iemand een jaar lang regelmatig begeleid wordt en toch geen perspectief op werk blijkt te zijn. Dan wordt soms weer terug verwezen naar Perspectief, die zich kan richten op het versterken van de uitgangspunten en basisvaardigheden voor werk: sociaal functioneren, fysieke en psychische gezondheid en dergelijke.

Laagdrempelige en vrijblijvende werkervaringsplekken

Een werkervaringsplek moet vooral laagdrempelig en vrijblijvend zijn. Zaken als een indicatiestelling bij CIZ of een zorgovereenkomst voor dagbesteding zijn vaak al te hoge drempels: mensen voldoen niet altijd aan de officiële randvoorwaarden voor een bepaalde indicatie, en hebben daarmee ook geen recht op de bijbehorende financiering van dagbesteding.

Sommige dagbestedingsplekken in Zutphen zijn ook al 'te hoog gegrepen' voor de mensen die het hier betreft. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Driekant, een bakkerij en horecaonderneming waar mensen met een lichte beperking meedraaien in een zakelijk opererend bedrijf. Voor veel cliënten van GelreWerkt! zijn heel basale ontwikkeldoelen van belang: op tijd komen, afspraken nakomen, er verzorgd uitzien, je gepast gedragen in een pauze en dergelijke. De afstand tot 'gewoon' werken is voor veel mensen erg groot.

De meest effectieve manier om erachter te komen wat iemand wel (en niet) kan, is iemand gewoon ergens plaatsen. Dat geeft het beste inzicht in iemands mogelijkheden en beperkingen. Het betekent ook dat de verwachtingen over de productiviteit van een medewerker in dat soort situaties laag gehouden moeten worden, en een bedrijf ook bereid en in staat moet zijn om veel begeleiding te bieden.

Anne Brasien ervaart dat maar een heel klein gedeelte van de cliënten van GelreWerkt! feitelijk geen behoefte heeft om te werken of mee te draaien in de samenleving. Dat gaat volgens haar mogelijk maar om ongeveer 1% van de mensen met wie ze te maken heeft. De rest wil wel, maar heeft vaak wel te maken met beperkingen waardoor het niet 'gewoon' mogelijk is om aan het werk te gaan en een lange aanlooptijd nodig is.

Ook vanuit Vliegwielen is maar een zeer klein aantal mensen werkelijk doorgestroomd naar een werkervaringsplek: 4 van de 37 mensen bij wie de mogelijkheden op dit gebied verkend zijn.

Samengevat

Het werken volgens de Vliegwielen aanpak is betekenisvol geweest voor veel van de benaderde mensen, hoewel lang niet iedereen het beoogde einddoel van een reguliere baan of vrijwilligerswerk bereikt heeft. Die betekenis kan zowel voor de cliënten als voor de samenleving ook in andere aspecten zitten.

Mensen activeren die langdurig in de bijstand hebben gezeten is intensief en tijdrovend maatwerk. Er is vaak sprake van achterliggende problemen die het leven met een bijstandsuitkering in stand hebben gehouden en eerst moeten worden aangepakt: herstel van vertrouwen in overheden, andere instituties en mogelijk andere mensen; verbeteren van de fysieke conditie of het psychisch welbevinden; ontwikkelen van sociale en praktische vaardigheden. Allemaal zaken die tijd en aandacht vragen en meestal niet in een standaard procedure of planning te vatten zijn.

Als mensen zich positief ontwikkelen op bovenstaande zaken, dan heeft dat een grote meerwaarde voor de mensen zelf en vaak ook een gunstig 'rendement' voor de samenleving. Mensen zijn gelukkiger, gezonder, doen mogelijk een minder groot beroep op zorg, hebben een positieve betekenis voor hun omgeving. Die meerwaarde is ook aanwezig als mensen niet zo ver komen dat ze een baan of vrijwilligerswerk krijgen – ook een beperkter resultaat heeft een grote waarde.

Veel mensen zullen korter of langer 'aan het handje genomen moeten worden'. Dat voelt wellicht als betutteling en standaard procedures zijn daar niet altijd op ingericht, maar in de praktijk blijkt vaak dat dit de kans op succes vergroot.

Het activeren van deze mensen vraagt ook van de betrokken bedrijven om flexibiliteit en inlevingsvermogen, los van procedures als indicaties en zorgovereenkomsten. Mensen moeten eenvoudige basisvaardigheden weer opnieuw leren en zijn daardoor vaak nog niet meteen 'productief' voor een werkgever terwijl ze wel begeleidingstijd vragen. Als daar sprake van is, zal een werkgever hier ook op de één of andere manier voor gecompenseerd moeten worden.

